

תוכן עניינים

חלק א': סדרי דין והראיות הכלליים תחתם חוסות תביעות בתחום הנזיקין והביטוח.....	1
שער א': קשת הדינים החולשת על תביעות בשל נזקי גוף, נזקי רכוש וביטוח.....	1
פרק א': מבוא.....	1
פרק ב': החוק לתיקון דיני הנזיקין (הטבת נזקי גוף), התשכ"ד-1964.....	3
פרק ג': פקודת הנזיקין.....	5
פרק ד': פיצויים על-פי חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה-1975.....	7
1. כללי.....	7
2. פסיקת הפיצוי על-פי חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים מול פקודת הנזיקין.....	8
3. עיקרון "ייחוד העילה".....	8
פרק ה': חוק חוזה ביטוח, התשמ"א-1981.....	15
1. בירור חבותו של המבטח - סעיף 23 לחוק חוזה ביטוח.....	15
2. תחלוף - סעיף 62 לחוק חוזה ביטוח.....	19
פרק ו': חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994.....	23
פרק ז': חוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה), התש"ל-1970.....	25
שער ב': סדרי דין כלליים החולשים על ניהול ההליך המשפטי בתביעות בתחום הנזיקין והביטוח.....	27
פרק א': מבוא.....	27
פרק ב': ניהולו של ההליך המשפטי וחובת תום-הלב.....	29
פרק ג': הרפורמה בתקנות סדר הדין האזרחי.....	33
פרק ד': תקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018 - כללי.....	37
1. מבוא.....	37
2. כתבי טענות וכתב הגנה - תקנות 9 עד 20 לתקסד"א (תשע"ט).....	37
3. תביעה שכנגד, כתב הגנה שכנגד וכתב תשובה שכנגד - תקנה 21 לתקנות החדשות (תשע"ט).....	41
4. הודעה לצד שלישי - תקנות 22 ו-23 לתקנות החדשות (תשע"ט).....	41
5. איחוד עילות תביעה - תקנות 24 עד 33 לתקנות החדשות (תשע"ט).....	42
6. הערעור על-פי תקנות סדר הדין האזרחי (תשע"ט).....	44
פרק ה': סמכות מקומית - שאלות ותשובות ויישום בפסיקת בתי-המשפט.....	47

47	1. הדין
47	2. דברי הסבר
49	3. שאלות ותשובות
	פרק ו': כתבי טענות בראי תקסד"א החדשות ופסיקת
63	בתי-המשפט
69	פרק ז': תחשיבי נזק
69	1. כללי
	2. אורכה להגשת תחשיב נזק ולהגשת חוות-דעת רפואית - הבקשה
70	נדחתה
	3. הגשת תחשיב נזק-חוות - דעת אקטוארית - כל מסמך שהצדדים ירצו
74	לצרף
	4. סיום ההליכים המקדמיים - הצדדים יגישו תחשיבי נזק בצירוף כל
	המסמכים עליהם הם מבקשים להסתמך. על הצדדים להתייחס
74	בתחשיבים גם לשאלת החבות
	5. סיום הליכים מקדמיים - מינוי מומחים וקבלת חוות-הדעת -
	הצדדים יגישו תחשיבי נזק בצירוף כל המסמכים עליהם הם מבקשים
75	להסתמך
	6. ההודעה מוסכמת שהוגשה מטעם הצדדים באשר להגשת תחשיבי
77	נזק
	7. הוצאת חוות-הדעת והגשת תחשיב חדש
78	
	8. לאחר קבלת חוות-דעת המומחה על הצדדים להגיש תחשיבי
81	נזק
	9. עובר להגשת תחשיב התובעים יעמוד ב"כ התובעים בקשר עם ב"כ
82	הנתבעת כדי לוודא שהתיק בשל להגשת תחשיבים
	10. התובע לא עמד במועדים אשר נקבעו על-ידי בית-המשפט וגם לא
83	באורכות שניתנו לו לבקשתו
	11. הצדדים יגישו תחשיבי נזק בצירוף כל המסמכים עליהם הם
	מבקשים להסתמך. הצדדים יתייחסו בתחשיבים גם לשאלת החבות,
89	ככל שיש בכך צורך
	12. ביטול החלטה בדבר הגשת תחשיבי נזק ומינוי מומחה מטעם בית-
90	המשפט
	13. בקשה למתן מידע לצורך עריכת תחשיב נזק
95	
	14. הגשת תחשיבי נזק לאחר חוות-דעת מומחה בית-המשפט
100	
	15. תחשיב נזק ותיקון כתב תביעה
101	
	16. הגשת תחשיבי נזק לאחר חוות-דעת מומחים
112	
	17. סיכום
113	
	שער ג': דיני הראיות הכלליים החולשים על ניהול ההליך
	המשפטי בתביעות נזיקין וביטוח
115	
	פרק א': מבוא
115	

123	פרק ב': משקלן של ראיות
123	1. מבוא
123	2. משקלה של עדות
123	2.1 כללי
125	2.2 פיצולה של העדות לצורך הכרעה
125	2.3 "אותות האמת"
126	2.4 קביעת מהימנות
126	2.5 משקלה הפנימי של עדות
127	2.6 חקירה נגדית שנפגמה ומשקל העדות
129	2.7 סיכום
133	פרק ג': הכרעה על-פי עדות יחידה במשפט אזרחי
133	1. כללי
133	2. כללי הפעלת שיקול-הדעת של בית-המשפט
135	3. ההלכה הפסוקה
137	פרק ד': נטל ההוכחה, מידת ההוכחה וחומרי ראיות
137	1. הגדרת מונחים
	2. שקרים אלו של בעל דין הנוגעים לעניינים המצויים בליבת המחלוקת, הם לבדם, צריכים היו לשמש בסיס לדחיית תביעתו ללא צורך בניתוח ראיות נוספות - ע"א 765/18 מיום 01.05.19 - מבט מסכם על נטל ההוכחה
153	3. חובת ההוכחה במשפט האזרחי
156	3.1 כללי
157	3.2 נטל השכנוע
169	פרק ה': סיכום - סוגי הנטלים והחזקות
169	1. הנטלים
	1.1 במישור האזרחי יש להבחין בין "נטל השכנוע" לבין "חובת הראיה"
169	1.2 "נטל השכנוע"
169	1.3 "המוציא מחברו עליו הראיה"
170	1.4 "דיני הראיות הולכים אחרי הדין המהותי"
170	2. אימתי נטל השכנוע על הנתבע?
170	3. "חובת הראיה"
	4. מידת ההוכחה במשפט האזרחי - "הטיית מאזן ההסתברויות"
170	
173	פרק ו': סיכום החזקות
173	1. החזקות כאמצעי הוכחה
173	2. "חזקה שבהנחה"
173	3. חזקה שב"עובדת יסוד"
173	4. "חזקה שבעובדה"

173.....	5. חזקה שבחוק.....
173.....	5.1 כללי.....
174.....	5.2 חזקה שבחוק - הניתנת לסתירה.....
174.....	5.3 חזקה שבחוק - "חזקה חלוטה".....
	פרק ז': חובת הראיה ברשלנות כשהדבר מעד על עצמו - סעיף 41 לפקודת
175.....	הנזיקין.....
175.....	1. הדין.....
175.....	2. כללי.....
175.....	3. תנאי סעיף 41 ניתוח ומשמעות.....
175.....	3.1 התנאי הראשון.....
176.....	3.2 התנאי השני.....
176.....	3.3 התנאי השלישי.....
179.....	פרק ח': כלל הראיה הטובה ביותר.....
179.....	1. מהותו של הכלל.....
	2. לא קיים "מדרג" של ראיות משניות, העשוי להשפיע על שאלת
180.....	קבילותן.....
180.....	3. משפט משווה.....
180.....	3.1 אנגליה.....
181.....	3.2 ארצות הברית.....
181.....	3.3 קנדה.....
182.....	3.4 אוסטרליה.....
182.....	4. תזכיר הצעת החוק לביטול כלל ראיה הטובה ביותר.....
	פרק ט': קבילות פסק-דין מרשיע במשפט פלילי במסגרת המשפט
191.....	האזרחי.....
191.....	1. קבילות פסק-דין.....
191.....	1.1 כללי.....
195.....	1.2 עדות מפי השמועה ופסק-דין כראיה - מסגרת נורמטיבית.....
196.....	1.3 התנאים לקבילות פסק-דין מרשיע במשפט פלילי.....
197.....	1.4 אמירות שלא עמדו ביסוד ההרשעה.....
197.....	1.5 הרשעה על-פי הודאה.....
198.....	1.6 מי שאחריותו נובעת מאחריות המורשע.....
199.....	1.7 רשלנות תורמת או אשם תורם.....
199.....	2. פסק-דין מזכה במשפט הפלילי.....
200.....	3. דקדוק בחומר הראיות.....
202.....	4. ראיות לסתור.....

5.	מחד גיסא יש להרחיב את מעגל הזכאים לפיצוי בהליך הפלילי מכוח סעיף 77 לחוק העונשין כך שיכלול גם ניוזקים עקיפים שהם בני משפחה מדרגה ראשונה ובכל סוגי העבירות, אך מאידך גיסא יוגבל סכום הפיצוי שניזוקים אלה זכאים לקבל, כולם יחד, לכדי סכום התקרה הסטטוטורית הקבועה בסעיף.....202
203	פרק י': עיון בפרוטוקול ובחומר אחר וראיות לסתור
1.	עיון בפרוטוקול ובחומר אחר.....203
2.	ראיות לסתירת פסק-דין.....203
3.	ממצאים ומסקנות בתביעה אזרחית נגרת - סעיף 42 לפקודה.....207
4.	שמירת דינים - סעיף 42 לפקודה.....210
211	פרק י"א: ראיות חסיונות
1.	מבוא.....211
2.	סוגי החסיונות.....215
3.	חסיון מוחלט וחסיון יחסי.....215
4.	היחס בין חסיון מסמך לבין קבילותו.....218
5.	מוסד הרלבנטיות.....220
6.	עדות עורך-דין.....221
6.1.	כללי.....221
6.2.	חסיון הסכם שכר-טרוחה בין עורך-דין והלקוח.....228
6.3.	כללי, סעיף 48(א) לפקודת הראיות, קובע כי החסיון יחול על "דברים ומסמכים" שהוחלפו בין עורך-הדין ללקוח "ויש להם קשר ענייני לשירות המקצועי שניתן על-ידי עורך-הדין ללקוח", ולכן, ברגיל "מקובל לחשוב כי החסיון איננו חל על שמו של הלקוח" וכי "החסיון אינו חל על שמו, זהותו וכתובתו של הלקוח".....232
7.	עדות רופא.....232
8.	עדות פסיכולוג.....236
9.	עדות עובד סוציאלי.....237
10.	עדות כהן דת.....239
11.	חסיון עיתונאי.....240
11.1.	כללי.....240
11.2.	עיון בית-המשפט בחומר לצורך הכרעה.....241
11.3.	הצעת חוק לתיקון פקודת הראיות (חסיון עיתונאי), התשע"ג-2013.....242
12.	החסיון בהליך גישור.....243
12.1.	דברים שנמסרו במסגרת הליך גישור לא ישמשו ראיה בהליך משפטי אזרחי - סעיף 79(ד) לחוק בתי-המשפט.....243
12.2.	אבחנה בין אי-קבילות ראיות מסויימות לבין הטלת חסיון עליהן.....244

12.3	חסיון חומר שהוכן לצורך הליך חלופי ליישוב סכסוך	245
12.4	התנאים להחלת חסיון על חומר הכנה לצורך הליך חלופי ליישוב מחלוקת	247
12.5	הקלטה ותמלול של שיחה בין בעלי הדין	248
12.6	בית-המשפט לענייני משפחה - ההלכה הפסוקה	248
12.7	חסיון מסמכים שהוגשו בהליכי גישור מול צד ג'	251
12.8	ויתור על טענת חסיון	252
12.9	איזכור העובדה שהתקיימו הליכי גישור	252
	חלק ב': יישום סדרי הדין ודיני ראיות מיוחדים לניהול ההליך המשפטי בתביעות הנזיקין השונות - מכוח פקודת הנזיקין, הפלת"ד חוק חוזה ביטוח ועוד	255
	שער א': פקודת הנזיקין	255
	פרק א': מבוא	255
	פרק ב': חובת הראיה ברשלנות לגבי דברים מסוכנים - סעיף 38 לפקודת הנזיקין	257
	פרק ג': חובת הראיה ברשלנות לגבי אש - סעיף 39 לפקודת הנזיקין	259
1.	כללי	259
2.	מהות ביטוחי אש	260
3.	רשלנות במניעת השריפה עקב בדיקה לא מתאימה	260
4.	האחריות לנזקי השריפה הן על יסוד הוראת סעיף 39 לפקודת הנזיקין והן לנוכח התקיימות רכיביה של עוולת הרשלנות	261
5.	להוכחת טענתה המשיבה לא צריכה להיזקק להוכחה שמעבר לכל ספק סביר, אלא די במאזן ההסתברות, כשכמות הראיות שתידרש תהא מוגברת ומושפעת ממהותו של הנושא וממידת החומרה של טענותיה כנגד המערער	263
6.	לא הוכחה התרשלנות קונקרטי של הנתבעת, במנותק משאלת חובתה הכללית לבצע בדיקות יזומות במטרה לאתר סילוף נתיכים	266
7.	הנתבעים לא הרימו את הנטל שהועבר אליהם	267
8.	הנתבע לא הביא אסמכתא לכך שהנזק לא היה באשמתו	269
9.	על התובעת רובץ הנטל להוכיח כי מקור השריפה הוא במקום שבו טען המומחה מטעמה וכי זה נגרם עקב טיפול לקוי במוסך הנתבעים	271
10.	לא סביר ולא ראוי מבחינה נורמטיבית, לדרוש מתופס מקרקעין לדאוג לקיומם של אמצעים מיוחדים למניעת מעבר אש בחלקתו	271

11. הטלת אחריות על בעל הרכב בגין אי בדיקת מערכת החשמל של הרכב כאשר אין כל אינדיקציה מוקדמת לבעיה, אינה רצויה מבחינה של התועלת הכלכלית.....	273
12. האחריות לאירוע רובצת לפתחו של הנתבע בשל התקנה לקויה של הדוד ובשל פגמים בו.....	274
13. הנתבעת לא הסירה את אחריותה למקרה השריפה.....	276
14. התקלה ברכב שהובילה לשריפתו נגרמה עקב התקנה לקויה של המצבר על-ידי הנתבע.....	278
15. התובעת לא היתה ערוכה ותרמה תרומה נכבדה לנסיבות התרחשות התאונה שבה נגרמה השריפה.....	280
16. שינוי הגרסאות התכוף של התובע הביא לדחיית תביעתו.....	280
17. נטל הראייה שלא היתה לגבי מקורה של האש או התפשטותה התרשלות, נופל לפתחם של הנתבעים.....	281
18. התובעת לא עמדה בנטל הבאת הראיות המוטל עליה, להוכיח - הן כי השריפה נגרמה בגלל כשל חשמלי והן לשלול האפשרות כי השריפה נגרמה כתוצאה מהצתה - ברמת ההוכחה הדרושה במשפט אזרחי.....	282
19. נתבעים 1 ו- 2 לא הצליחו לפרוק מעצמם את האחריות לנוקי השריפה.....	283
20. לא הוכח כי היה ברקע אירוע כלשהו שיביא להצתת רכבה של הנתבעת.....	285
21. במאזן ההסתברות הנדרש לצורך הכרעה זו ניתן לומר שהנתבעת פעלה כיבואן סביר.....	286
22. מקום שהמזיק לא היה יכול היה לצפות סיכונים או נזק, אין מקום להטיל עליו אחריות בגין התממשותם, אפילו אם נתוני השטח סייעו בפועל לגרם הנזק.....	288
23. משנקבע כי מקור האש ברכב הנתבעת וכי האש עברה מרכב הנתבעת והציתה את רכב הנתבעת, עבר נטל הראייה לנתבעת להוכיח שלא התרשלה בקשר למקור האש או התפשטותה.....	290
24. האם על המבוטחים לשלול שהשריפה נגרמה או היתה יזומה בידיהם, או האם על המבטחת להוכיח זאת?.....	291
פרק ד': חובת הראייה ברשלנות לגבי חיה - סעיף 40 לפקודת הנזיקין.....	293
שער ב': נזק ראייתי במשפטי נזיקין וביטוח.....	295
פרק א': מבוא.....	295
פרק ב': דוקטרינת הנזק הראייתי.....	297
פרק ג': הפן הדיוני-ראייתי.....	305
פרק ד': הפן הנזיקי-מהותי.....	309
פרק ה': דיני נזיקין.....	323

323.....	1. כללי
323.....	2. דוקטרינת הסיכון
323.....	3. דוקטרינת הנזק הראייתי
330.....	4. היעדר רשומה רפואית המתעדת את מהלך הטיפול
330.....	5. הכשלת בירור שאלה רפואית
331.....	6. רישום חסר
333.....	7. צילום חזה לא בוצע בשל התרשלות הנתבעות - אי-ביצועה של הבדיקה עולה כדי נזק ראייתי שנגרם לתובעים
334.....	8. הטענה בדבר נזק ראייתי יש לטעון במסגרת כתב התביעה
334.....	9. מקום שהתובע לא פנה אל הנתבעת במשך שלוש שנים לאחר התאונה, הגם שפנה לקבלת ייעוץ משפטי כבר כחודש לאחריה, בחר להגיש את תביעתו שלוש שנים לאחר התאונה ואף עם הגשת התביעה לא פנה לקבלת צו המורה לנתבעת לאפשר ביקור מומחה מטעמו במקום, לא ניתן לומר כי התנהלות הנתבעת היא זו שגרמה לו לנזק ראייתי ודומה כי התנהלות התובע עצמו, וישיבתו בחיבוק ידיים כל אותן שנים, הביאה אותו למצבו הנוכחי בו אין בידו כל ראייה לקיומו של כשל במערכת החשמל של המסעדה אשר גרם כנטען להתחשמלותו
334.....	10. אין מקום להעלות טענה בעלמא לקיומו של נזק ראייתי כפי שעשתה התובעת. החלת החזקה לנזק ראייתי הנובע מליקויים או חוסר בתיעוד תלויה בתנאים שונים שיש להוכיחם - התובעת לא מנתה את התנאים ולא ביססה את תחולתם
334.....	11. מטרתה של דוקטרינת הנזק הראייתי הינה לרפא פגם ראייתי שיצרה הנתבעת בהתנהלותה, באופן שגרם לקושי ממשי בהוכחת יסודות תביעתה של התובעת
335.....	פרק ו': שיהוי, התיישנות ונזק ראייתי
335.....	1. כללי
336.....	2. שיהוי ו"נזק ראייתי"
336.....	3. תביעה כנגד חברת ביטוח - נזק שנגרם לרכב
338.....	4. תביעת שיבוב של חברת ביטוח
339.....	5. נזקי הצפה
342.....	6. שיהוי ו"נזק ראייתי"
349.....	שער ג': ניהול ההליך המשפטי בתביעות נזיקין בחסות חוק חוזה הביטוח, התשמ"א-1981 ודיני חוזים
349.....	פרק א': ביטוח רכוש - מהות
351.....	פרק ב': חוק חוזה הביטוח - כללי
353.....	פרק ג': מהותו של החוזה בין המבוטח למבטח
353.....	1. סעיף 1 לחוק
353.....	2. דמי הביטוח תנאי מרכזי ביצירת החוזה

353.....	3. חוזה הביטוח - חוזה אישי.....
353.....	4. חוק חוזה הביטוח - דיני החוזים הכלליים.....
354.....	5. מועד חתימת ההצעה - מועד תחילת הביטוח.....
354.....	6. צורתו של חוזה הביטוח.....
354.....	7. דרישת המסויימות.....
354.....	8. נטל ההוכחה.....
355.....	9. היקפו של נטל ההוכחה.....
356.....	10. מידת ההוכחה הנדרשת.....
356.....	11. נטל ההוכחה - חריגה מן הכיסוי הביטוחי.....
356.....	12. זכאותו של מבוטח לתגמולי ביטוח מהמבטחת במקרה של נזק לרכוש כתוצאה מפריצה.....
357.....	13. החברה לא הרימה את הנטל.....
357.....	14. נטל הוכחה להוכחת חריג על המבטחת.....
359.....	פרק ד': תחולה חוק חוזה ביטוח, התשמ"א-1981
361.....	פרק ה': סוגי ביטוח שאין החוק חל או חל חלקית
361.....	פרק ו': מרמה בתביעת תגמולים וניזוק תם-לב - נטל ההוכחה רובץ על המבטח
363.....	פרק ז': נטל ההוכחה רובץ על המבטחת בטענה על-פי סעיף 26 לחוק
367.....	פרק ח': על פרשנות פוליסות ביטוח
371.....	פרק ט': על נטל ההוכחה בתביעות ביטוח ואבחנה בין סוגי הפוליסות
377.....	פרק י': התיישנות וסייג להתיישנות
379.....	1. התיישנות - סעיף 31 לחוק.....
380.....	2. פרשנות לשונית.....
380.....	3. יסודות ההתיישנות הדיונית.....
382.....	4. פרשנות המילים "לאחר שקרה מקרה הביטוח".....
383.....	5. פירוש המונח "תביעה לתגמולי ביטוח".....
384.....	6. מועד העלאת טענת ההתיישנות.....
384.....	7. אי-המצאת מסמך רלוונטי מביאה למסקנה כי אילו היה מומצא המסמך, זה היה פועל לרעת הצד שנמנע מהגשתו.....
389.....	8. המועד הקובע לתחילת מירוץ תקופת ההתיישנות בתביעת תגמולי ביטוח הוא מועד קרות התאונה.....
390.....	9. האם זכאי מבוטח בתביעת שיבוב לתשלומי נזקי רכוש כאשר חלה על תביעתו התיישנות.....
392.....	10. זכאותו של מבוטח לתגמולי ביטוח מהמבטחת במקרה של הגשת התביעה לאחר תום תקופת ההתיישנות.....
392.....	11. זכאותו של מבוטח לתגמולי ביטוח מהמבטחת במקרה של נזק במיזם בניה עקב תכנון לקוי.....
393.....	

12.	תביעת המנוח התיישנה בעת שהוגשה - הערעור התקבל	393
13.	סייג להתיישנות - סעיף 70 לחוק	395
13.1	כללי	395
13.2	יישומו של החריג של סעיף 70 לחוק	396
14.	תביעה שעיקרה הוא פיצוי בגין נזק שנגרם לרכב עקב השימוש שנעשה בו: נסיעה בכביש ופגיעה במכשול	398
15.	הנתבעת סירבה לפצות את התובע בגין הנזק ובהתאם לכך הוגשה התביעה	398
16.	נוקי רכוש שונים שנגרמו למבוטחת התובעת עקב כשל במערך ייצור	399
17.	ההודעה לצד שלישי - האם עומדת לחברת הביטוח ולמבוטח זכות שיבוב כלפי עובד המוסך?	399
18.	האם למבטחת קיימת זכות תחלוף?	400
19.	הזכאות להגיש תביעת שיבוב כנגד מבוטח משותף בפוליסה	400
20.	האם עלה בידי התובעת להוכיח את אחריות הנתבעות לנוקי המבוטחת מושא התביעה?	401
21.	תובענה ליתרת תשלום החוב הנטען	402
22.	תביעת שיבוב שהגישה המשיבה נגד המערער בגין סכומים ששילמה בהתאם לפוליסת ביטוח אחריות מקצועית לעורך-דין במסגרת הליכים משפטיים שהתנהלו נגדו	402
23.	האם קמה חובה על הנתבעת, כמעבידתו של רמי לדאוג לקיומו של ביטוח רכוש המכסה את אחריותו בעת שימוש בכלי רכב של המעבידה?	403
24.	האם דינו של הנהג ברכב כדין המבוטח בביטוח מקיף - שאז אין חברת הביטוח זכאית לחזור עליו בתביעת שיבוב?	403
25.	תחולת החריג שבפוליסה	404
26.	התובעת לא הצליחה להוכיח כי משאית הנתבעת היא זו שהיתה מעורבת בתאונה	405
27.	לא הובאו ראיות לקשר הסיבתי בין קיום השמן על הכביש לבין התרחשות התאונה	405
28.	קריסת מרזבים	406
29.	טענת התובעת כי משמדובר בתביעת תחלוף של חברת ביטוח, ולא תביעה ישירה של הניזוק כלפי המזיק, יש להחיל את ההלכה לפיה חברת ביטוח אינה משלמת כמתנדבת	407
30.	אין בכוחו של כתב הויתור שנחתם בין המבקשת 1 לבין מבוטח המשיבה, כדי לשלול מהמשיבה את זכות התחלוף, שכן אין היא צד לכתב הויתור	407
31.	נפקותו של הסכם שנערך בין מבוטח התובעת לבין הנתבע בכל הנוגע לזכות התביעה של התובעת כלפי הנתבע	407

32. האם מתקיים השתק עילה המקים מחסום בפני ההודעה לצד ג'?	408
33. נזק שנגרם לרכב בגין אש	408
34. התובעת הוכיחה כי עמדה בחובת הקטנת הנזק וכי הסכום אותו שילמה למבוטחתה וכעת היא תובעת מכח התחלוף סביר, שלא לומר ההפך מכך	409
35. נזקים שנגרמו למשאית ולתכולתה	409
36. חריג לכיסוי בביטוח אחריות לנזקי צד ג'	410
37. במסגרת עקרון השיבוב התובעת נכנסת בנעלי מבוטחה בגין זכויותיו כלפי צד ג' - המזיק	410
פרק י"א: חובת תום-הלב ביחסי מבוטח מבטח ובניהול ההליך	413
1. חובת תום-הלב - סעיף 39 לחוק החוזים	413
2. חובת תום-הלב והיחסים בין המבטח למבוטח	413
3. החובה ליידע את המבוטח שאין בידו כיסוי מלא - חובת תום-הלב	415
4. אי-משלוח הפוליסה וחובת תום-הלב	416
5. הפרת חובת תום-הלב	417
פרק י"ב: בדיקת הפוליגרף	419
שער ד': רשלנות רפואית - סדרי הדין והראיות בעין פקודת הנזיקין וחוק זכויות החולה, התשנ"ו-1996 ותקנותיו	425
פרק א': מבוא	425
פרק ב': חובת זהירות מושגית	427
פרק ג': חובת זהירות קונקרטית	429
פרק ד': רופא סביר	431
פרק ה': "מעמדו" של המזיק	435
פרק ו': הנוהג המקובל או הפרקטיקה המקובלת	437
פרק ז': ההכרעה בין מספר גישות/אסכולות	439
פרק ח': קיומו של קשר סיבתי, עובדתי ומשפטי	441
פרק ט': נזק ראייתי	443
פרק י': רשלנות רפואית - סדר דין וראיות - חוק זכויות החולה ובהשקה לעוולות בפקודת הנזיקין	445
1. מבוא	445
2. היעלמותם, שיבושם, ותיעוד חסר - של מסמכים רפואיים ותיעוד רפואי לקוי - העברת נטל הראיה לרופא	446
3. רשלנות רפואית ונזק ראייתי	449
4. נזק ראייתי - דחיית הטענה	473
5. אי-ביצוע בדיקה	477
6. ניתוח שלא היה בו כל צורך	480
7. נזק ראייתי שגרמו התובעים לנתבעים	480

481.....	8. דלות הרישומים בעת ניתוח.....
485.....	פרק י"א: עוולת התקיפה
485.....	1. כללי.....
488.....	2. ההגנה - סעיף 24 לפקודת הנזיקין.....
489.....	3. ניסוחו של כתב התביעה בעוולת התקיפה ונטל ההוכחה.....
13.....	4. הסכמה מדעת לטיפול רפואי - אופן מתן הסכמה מדעת - סעיפים 13 ו-14 לחוק זכויות החולה.....
490.....	5. תיקוני תשפ"ד - סעיפים 14א, 14ב ו-14ג לחוק זכויות החולה... 506.....
511.....	פרק י"ב: הפרת חובה חקוקה
	שער ה': סדרי דין וראיות בתביעות המושתתות על חוק הפיצויים
515.....	לנפגעי תאונות דרכים ותקנותיו
515.....	פרק א': מבוא
517.....	פרק ב': הגדרות
517.....	1. "מאורע".....
517.....	2. "נזק גוף".....
518.....	3. "עקב השימוש ברכב".....
519.....	4. "ממעשה שנעשה במתכוון".....
519.....	5. "רכב מנועי".....
521.....	6. "השימוש ברכב".....
521.....	6.1 כללי.....
523.....	6.2 נסיעה.....
523.....	6.3 כניסה וירידה מהרכב.....
526.....	6.4 חניה.....
528.....	6.5 טיפול דרך או תיקון דרך.....
529.....	6.6 הידרדרות או התהפכות של הרכב.....
529.....	6.7 הינתקות או נפילה של חלק מהרכב או מטענו.....
530.....	6.8 טעינה ופריקה.....
531.....	7. האם עסקינן בתאונת עבודה? תאונת דרכים של רוכב אופנוע.....
532.....	8. הוכחת תאונת פגע וברח.....
533.....	9. האם קרובי משפחתו של המנוח נכנסים להלכת אלסוחה בעקבות הנזקים הנפשיים שנגרמו להם?.....
533.....	10. האם פגיעה בקרסול עת יורדים מהאוטובוס נחשבת לתאונת דרכים?.....
534.....	פרק ג': זכות החזרה של קרנית
537.....	1. מבוא.....
539.....	2. מהות הזכות לחזרה של קרנית.....
540.....	3. זהות הפוגע - שקידה סבירה על איתורו.....
542.....	4. נטל הוכחה מוטל על התובע.....
543.....	5. הגבלת הזכאות לפיצויים.....

543.....	5.1 הדין.....
544.....	5.2 כללי .....
545.....	5.3 "גרגם במתכוון" - סעיף 7(1) לחוק הפיצויים.....
546.....	5.4 סעיף 7(3) לחוק הפיצויים.....
546.....	5.5 סעיף 7(5) לחוק הפיצויים.....
547.....	5.6 היעדר ביטוח - סעיף 7(6) לחוק הפיצויים.....
547.....	5.7 נהג בהיתר - סעיף 7א לחוק הפיצויים.....
548.....	5.8 מטרתו של סעיף 7(3) לחוק הפיצויים היא לשלול את זכאותו של נפגע אשר נהג ללא רישיון, ובכך להרתיע את ציבור הנהגים מפני נהיגה ללא רישיון שהיא מנוגדת לתקנת הציבור.....
548.....	5.9 אי-תחולת סעיף 7(3) לחוק.....
549.....	6. גמול והחזר הוצאות - סעיף 13א לחוק.....
551.....	פרק ד': תשלום תכוף - סדרי דין וראיות.....
551.....	1. הדין.....
553.....	2. מהות ההליך.....
556.....	3. התערבות בית-משפט של ערעור.....
556.....	4. סדרי הדין בבקשה לתשלום תכוף.....
556.....	4.1 הוצאות בגינן ייפסק התשלום התכוף.....
557.....	4.2 הבקשה לתשלום תכוף.....
557.....	4.3 דוגמאות ותקדימים.....
557.....	4.3.1 ערעור על החלטה לתשלום תכוף - נדחה.....
557.....	4.3.2 קבלת בקשה לתשלום תכוף ומינוי מומחים - רגל תותבת והתפתחות מחלת סכרת.....
558.....	4.3.3 קבלת בקשה לקביעת תשלום תכוף - נפסק 21,000 ש"ח - צורכי מחיה.....
559.....	4.3.4 בקשה לתשלום תכוף בעקבות נפילה במהלך ירידה מהאוטובוס - תשלום 20,000 ש"ח.....
559.....	4.3.5 בקשה לתשלום תכוף - זהות שווי הכנסות והוצאות - 7,228 ש"ח.....
559.....	4.3.6 קבלת בקשה לתשלום תכוף - הוצאות ניתוח לקרע בכתף - תשלום 18,000 ש"ח.....
560.....	4.3.7 קבלת בקשה לתשלום תכוף - תשלום 5,000 ש"ח.....
560.....	4.3.8 שברים בראש, בעצם הבריח, בצלעות ובירך - בקשה לתשלום תכוף - תשלום 40,000 ש"ח.....
561.....	4.3.9 שברים מרובים - בקשה לתשלום תכוף עקב דריסה על-ידי טרקטור - תשלום 35,000 ש"ח.....
561.....	4.3.10 בקשה לתשלום תכוף - תשלום 18,000 ש"ח.....
561.....	4.3.11 בקשה לתשלום תכוף - תשלום 21,000 ש"ח.....

4.3.12	תשלום תכוף - בשל הפגיעה אושפז המשיב ולימים אף עבר תהליך שיקומי בבית-החולים לוונישטיין	562
4.3.13	קבלה חלקית של בקשה לתשלום תכוף - הוצאות נסיעה וסיעוד - 30,000 ש"ח לתקופה של שישה חודשים	562
4.3.14	בקשה לתשלום תכוף - פגיעה רב מערכתית קשה	563
4.3.15	בקשה לתשלום תכוף - שתי מבטחות	563
4.3.16	תשלום תכוף - מלצרית	564
4.3.17	בקשה לתשלום תכוף - רכזת גיוס	565
5.	אי-עמידה בדרישות סעיף 5 לחוק - דחיית הבקשה לתשלום תכוף	565
569	פרק ה': תשלומים עיתיים - סדרי דין וראיות	
1.	הדין	569
1.1	סעיף 6 לחוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה-1975	569
1.2	תקנות פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (תשלומים עיתיים), התשל"ח-1978	569
2.	תשלומים עיתיים - מהות	571
2.1	כללי	571
2.2	יתרונות וחסרונות שיטת התשלום העיתי	572
2.3	תשלום אחד או תשלומים עיתיים	575
3.	ההחלטה על-פיצויים עיתיים ושינוייה	575
3.1	כללי	575
3.2	שהיית המערערת בקרב בני משפחתה לאורך כל ימיה - תשלום חד-פעמי או עיתי	576
3.3	מתי תתאפשר הגדלת תשלומים עיתיים שנפסקו לניזוק בשל שינוי במצבו?	578
3.4	האם בית-המשפט מוסמך לפסוק תשלומים עיתיים בתביעה לפי חוק הפיצויים, במקרים שאינם נזכרים מפורשות בחוק הפיצויים ובתקנות פיצויים לנפגעי תאונות דרכים?	579
3.5	דיון נוסף בשאלה מהן הנסיבות שבהן תקום הצדקה לשינוי שיעורם של תשלומים עיתיים?	581
3.6	האם רשלנות המשיבים גרמה רק למחצית הנזק שנגרם לילד?	582
3.7	הסכמה בין הצדדים, אשר אושרה על-ידי בית-המשפט, באשר לנקיטה בדרך התשלום העיתי	585
	חלק ג': מומחים בתביעות רכוש ונזקי גוף - סדרי דין וראיות	589
	שער א': מומחים בעין המשפט - כללי	589

589	פרק א': מבוא.....
591	פרק ב': מיון ורשימות המומחים.....
591	1. מבוא.....
591	2. מיון.....
593	פרק ג': הוראות הדין תחתם חוסה חוות-דעת המומחה.....
	שער ב': מומחים בדיני הנזיקין הכלליים ובחקיקה מיוחדת -
597	דיני הראיות.....
597	פרק א': מבוא.....
599	פרק ב': חוות-דעת מומחה ותעודת רופא - סעיף 20 לפקודה.....
605	פרק ג': חזקת חתימה - סעיף 21 לפקודה.....
22	פרק ד': חוות-דעת ותעודת רופא שנעשו מחוץ לישראל - סעיף 22 לפקודה.....
607	פרק ה': תעודת עובד הציבור - סעיף 23 לפקודה.....
611	פרק ו': צורת חוות-הדעת והגשתה - סעיפים 24 ו-25 לפקודה.....
621	פרק ז': חקירה בעל-פה - סעיף 26 לפקודה.....
28	פרק ח': שמירת זכויות וסמכויות והגדרה - סעיפים 27 ו-28 לפקודה.....
625	פרק ט': תביעות בגין נזקי רכוש - רכב ושמאות רכב.....
629	פרק א': מבוא.....
631	פרק ב': שמאות רכב - עקרונות השומה.....
631	1. "ירידת ערך אובייקטיבית".....
631	1.1 כללי.....
	1.2 הנחיות מקצועיות לשומת נזק וחוות-דעת שמאי מתוך הנחיות משרד התחבורה.....
631	1.3 תאימות והתאמת חלקי חילוף לרכב בעת עריכת שומה על-פי הנחיות משרד התחבורה.....
635	1.4 הנחיה מקצועית של משרד התחבורה בדבר "חוות-דעת נגדית".....
636	2. אבחנה בין ירידת ערך "טכנית" לירידת ערך "מסחרית".....
636	2.1 כללי.....
	2.2 כללי ועדת ששון אינם מחייבים בהכרח אלא ניתן לסמוך גם על שיטת חישוב עצמאית להערכת הנזק.....
637	3. חישוב ירידת הערך.....
638	4. "שמאות רכב" - "שמאי רכב" - "מתמחה בשמאות רכב".....
638	4.1 השמאי והמתמחה.....
	4.2 קריטריונים לאימון מתמחים וכלל התמחות - מתוך קובץ ההנחיות המקצועיות לשמאי רכב של משרד התחבורה.....
639	

4.3	הנחיית משרד התחבורה לגבי "כללי התנהגות ואתיקה
640	מקצועית".....
5	"נזק גולמי" - "אובדן גמור" (total loss) - היחס בין המושגים..... 641
5.1	כללי..... 641
5.2	חישוב נזק גולמי לרכב - על-פי הנחיות מקצועיות של משרד
642	התחבורה.....
5.3	הלכה פסוקה..... 643
6	"אובדן גמור" - "total loss"..... 645
6.1	כללי..... 645
6.2	ההנחיה המקצועית של משרד התחבורה לגבי רכב ב"אובדן
646	גמור".....
6.3	ההלכה הפסוקה..... 646
7	"אובדן גמור להלכה"..... 647
8	"אובדן גמור" - "אובדן גמור להלכה" - תגמולים - תביעה
649	ייצוגית.....
9	"שווי רכב"..... 649
10	"רכב שיצא מכלל שימוש"..... 650
11	"שימוש ברכב שניזוק" (בדיקת בטיחות על-פי תקנה 309 לתקנות)
651	- "נזק בטיחותי" - "שלדה".....
11.1	כללי..... 651
11.2	הנחיית משרד התחבורה בדבר איסור תיקון שלדת מרכב
652	באמצעות חיבור משני חלקים.....
11.3	הנחיית משרד התחבורה בדבר "דיווח על תיקון נזק בטיחותי
654	של רכב".....
11.4	ההלכה הפסוקה..... 655
12	"חובת נאמנות"..... 655
13	"איסור ביצוע שומת נזיקין במוסך לא מורשה"..... 656
14	"איסור שימוש בחלק משומש"..... 656
15	"חלק"..... 656
657	שער ד': תביעות בגין נזק רכוש ושמאי מקרקעין.....
657	פרק א': מבוא.....
659	פרק ב': שמאות מקרקעין - מושגי יסוד.....
1	שווי שוק..... 659
2	מחיר..... 659
661	פרק ג': קביעת שווי למטרות שונות.....
1	כללי..... 661
2	שומות למטרות שונות - דוגמאות..... 661
663	פרק ד': נתונים ראשוניים המשפיעים על שווי המקרקעין.....
1	מבוא..... 663

663.....	2. רשימת האיפיונים - נתונים
665.....	פרק ה': שיטות ההערכה השונות של שווים של מקרקעין
665.....	1. כללי
665.....	2. השיטה השיורית
665.....	3. שיטת החילוץ
665.....	4. השיטה ההשוואתית
666.....	5. גישת העלות
666.....	6. גישת ההכנסה או גישת היוון ההכנסות
667.....	7. היוון דמי השכירות כמודל הערכת שווי מקרקעין
	שער ה': מומחים - הוראות תקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-
669.....	1984 ותקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018
669.....	פרק א': מומחים - תקנות 87 עד 93 לתקסד"א תשע"ט
669.....	1. תקנות 87 עד 93 לתקנות החדשות (תשע"ט)
	2. יישום תקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט בפסיקת
671.....	בתי-המשפט
	פרק ב': תקנות 125 עד 135 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984
687.....	- דין ישן
687.....	1. הגדרות - המומחה - תקנה 125 לתקסד"א
691.....	2. מומחה שיעץ עצה - תקנה 126 לתקסד"א
698.....	3. חוות-דעת רפואית ופטור מהגשתה - תקנה 127 לתקסד"א
128	4. בדיקה רפואית והגשת חוות-דעת מטעם בעל דין אחר - תקנה
706.....	לתקסד"א
129	5. חוות-דעת מומחה מטעם בעל דין בעניין שאינו רפואי - תקנה
711.....	לתקסד"א
714.....	6. מומחה מטעם בית-המשפט - תקנה 130 לתקסד"א
714.....	6.1 כללי
	6.2 הצגת פרוטוקול עדותו של תובע וסרטי מעקב בפני מומחה
	שנתמנה טרם עריכת חוות-דעתו - היקש מן המקובל בתאונות
722.....	דרכים
	6.3 הפוסק האחרון בשאלת קיומה או היעדרה של אסכולה הוא בית-
725.....	המשפט ולא המומחה
	6.4 סמכותו של בית-המשפט לקבוע קשר סיבתי בניגוד לקביעתו של
725.....	מומחה רפואי שמונה מטעמו
	6.5 מה הדין כאשר ממכלול חומר הראיות המונח לפני בית-המשפט
725.....	עולה מסקנה השונה מחוות-דעתו של המומחה הרפואי?
	6.6 הקביעה הסופית בדבר מצבו הרפואי של התובע כתוצאה
726.....	מהתאונה מסור בידי בית-המשפט
	7. הודעה על רצון לחקור מומחה שהגיש חוות-דעת - תקנה 130
727.....	לתקסד"א

727.....	7.1 כללי
728.....	7.2 חקירה נגדית של מומחים רפואיים ואחרים
731.....	7.3 ויתור על חקירה נגדית
731.....	7.4 חקירה נגדית של מומחה מטעם בית-המשפט
732.....	7.5 חקירה נגדית של מומחה מוסכם
732.....	7.6 על בית-המשפט להיעתר לבקשת צד להזמין מומחה לחקירה
733.....	7.7 אין בשאלות ההבהרה שהוצגו למומחה, משום מיצוי או ויתור על זכות החקירה הנגדית
734.....	7.8 כיצד לנהוג בחקירת עד מומחה
734.....	7.9 חוסר אפשרות חקירה נגדית עקב מותו של עד
734.....	7.10 פסילת חוות-דעת המומחה בתחום הראומטולוגיה לאור אי-הצגת כל המסמכים הרפואיים
737.....	פרק ג': תשלום תכוף
741.....	פרק ד': ועדות רפואיות - סוגיות שונות
	1. בית-הדין מוסמך לדון במסגרת ערעור על החלטות ועדות רפואיות לעררים רק בשאלות משפטיות. במסגרת סמכותו בוחן בית-הדין אם הוועדה טעתה בשאלה שבחוק, חרגה מסמכותה, הסתמכה על שיקולים זרים או התעלמה מהוראה המחייבת אותה
741.....	2. על-פי הפסיקה, מתן האפשרות להביא ראיות שיסתרו את קביעת המל"ל בדבר שיעור הנכות הצמיתה של הנפגע בתאונת דרכים, תהיה במקרים חריגים בלבד. טעמים שעשויים להצדיק ראיות לסתור הם ניהול לא תקין של ההליך במל"ל, טעמים עובדתיים חדשים כבדי משקל, או טעמים עובדתיים שאם היו עומדים בפני הוועדה היה בהם כדי לשנות את מסקנותיה
742.....	3. תקנה 8(א) לתקנות פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (מומחים) אוסרת על המצאת חוות-דעת רפואית למומחה שהתמנה בתביעה לפי חוק הפלת"ד. האיסור חל גם על דו"חות של הועדות הרפואיות של המל"ל ועל חוות-דעת של מומחים מטעם בעלי הדין עובר לתאונה ולאחריה
742.....	4. באשר לחובת ההנמקה של הוועדה נקבע, כי בהיותה גוף מעין שיפוטי מוטלת על הוועדה החובה לנמק את החלטתה, באופן המאפשר גם למי שאינו עוסק ברפואה, להתחקות אחר הלך מחשבתה ואחר תקינות הפרשנות שהעניקה להוראות החוק
742.....	5. הבאת ראיות לסתור את קביעתן של הועדות הרפואיות של המוסד לביטוח לאומי - אימת?!
742.....	6. קביעת שיעור הנכות וסעיפי הליקוי הרלבנטיים הן קביעות רפואיות מובהקות הנמצאות בתחום סמכותה הבלעדית של הוועדה ובית-הדין, ככלל, אינו מוסמך להתערב בהן
745.....	

7. הועדות הרפואיות הן ועדות מעין שיפוטיות ומבחני הפסלות של חברי הועדות דומים למבחני הפסלות של שופטים, כאשר הכלל הוא הקבוע בסעיף 77א(א) לחוק בתי-המשפט (נוסח משולב). הגשת תלונה על השופטים או קבלתה של התלונה כאמור אינן מקימות כשלעצמן עילת פסלות וכי יש להוכיח קיומו של חשש.....745

8. ביקורתו השיפוטית של בית-הדין על החלטת וועדה שהתכנסה לאחר פסק-דין מחזיר מוגבלת לבחינת שאלה יחידה - האם מילאה הוועדה אחר הוראות פסק-הדין, אם לאו.....745

9. הגשת תביעה להחמרה אינה פותחת מחדש את קביעותיהן החלוטות של ועדות רפואיות קודמות בעניינו של המבוטח.....745

10. אשר לעניין קביעת נכות נפשית זמנית ולטענות בעניין בחירת פריט הליקוי, בעת קביעת נכויות זמניות רשאית הוועדה לשקול שיקולים מקלים מאלה שנשקלים בעת קביעת נכות צמיתה, לאור השלבים הראשוניים בהליך.....746

11. וועדה רפואית לעררים אינה כבולה לנוסח הערר שלפניה, ועליה לבטא את ממצאיה, אף בהיעדר ערעור בנקודה כזאת או אחרת.....746

12. אשר לחובת ההנמקה של הוועדה נקבע בפסיקה, כי בהיותה גוף מעין שיפוטי מוטלת על הוועדה החובה לנמק את החלטתה, באופן המאפשר גם למי שאינו עוסק ברפואה, להתחקות אחר הלך מחשבתה ואחר תקינות הפרשנות שהעניקה להוראות החוק. כמו-כן ראוי, שהחלטת הוועדה תהא ברורה ללא צורך בפרשנות או בהסקת מסקנות.....746

13. אשר לוועדה לעררים (אי-כושר) נקבע, כי הואיל והיא פועלת בתחום שאינו מחייב ידע מיוחד בשדה הרפואה, רשאי בית-הדין להתערב בהחלטתה רק במקרים קיצוניים הגובלים באי-סבירות שכמוה כטעות שבחוק.....746

14. הוועדה רשאית להעדיף את ממצאי הבדיקה הקלינית שנערכה על ידה, על פני ממצאים שהודגמו בבדיקות הדימות.....746

שער ו': מינוי מומחה רפואי על-פי חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים ותקנותיו.....747

פרק א': הדין.....747

1. סעיפים 6א ו-6ב לחוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים.....747

2. תקנות פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (מומחים), התשמ"ז-1986.....747

פרק ב': כללי.....753

פרק ג': המומחה הרפואי - סעיף 6א לחוק.....755

1. כללי.....755

2. מיהו מומחה?.....756

3. "נושא רפואי אחר".....757

758.....	4. מתי יש למנות מומחה רפואי?
762.....	5. הגשת תביעה נגד מומחה מטעם בית-המשפט
765.....	פרק ד': מסמכים שניתן להגיש למומחה הרפואי
767.....	פרק ה': העברת מסמכים למומחה
767.....	1. כללי
	2. אבחנה בין תקנה 8 לתקנה 2(ב) לתקנות פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (מומחים), התשמ"ז-1986.....
770.....	770.....
775.....	פרק ו': מסמכים שאין למסור למומחה
779.....	פרק ז': העברת חומר למומחה לאחר מתן חוות-הדעת
781.....	פרק ח': חקירת המומחה
785.....	פרק ט': קביעת דרגת נכות על-פי דין אחר
787.....	פרק י': נכות זמנית ונכות יציבה
789.....	פרק י"א: פסילת מומחה ומינוי מומחה חלופי
791.....	פרק י"ב: מימון ביניים של שכר המומחה
793.....	פרק י"ג: סיכום
795.....	פרק י"ד: מומחים - מינוי, פסילה, ראיות לסתור ועוד - ההלכה הפסוקה
	1. הצגת חוות-דעת של מומחה שנבצר ממנו להגיע לבית-המשפט בפני המומחה החדש שמונה.....
795.....	2. מינוי מומחים בהסכמת הצדדים בתחום הנזירולוגיה, האורטופדיה והפסיכיאטריה.....
795.....	3. דחיית בקשת רשות לערער על אי-מתן היתר להבאת מומחה תעסוקתי.....
796.....	4. דחיית בקשה למינוי מומחה בתחום הנזירולוגיה.....
797.....	5. דחיית בקשה למינוי מומחה בתחום הנזירולוגי.....
798.....	6. מינוי מומחה בתחום הנזירולוגיה.....
799.....	7. קבלת בקשה למינוי מומחים בתחום אורטופדיה, נזירוכירורגיה, פסיכיאטריה ו-א.א.ג.....
799.....	8. החלטה על מינוי מומחה לאחר קביעת קדם משפט.....
800.....	9. קבלת בקשה למינוי מומחה נזירולוג.....
800.....	10. דחיית בקשה למינוי מומחה שיקומי.....
801.....	11. קבלת בקשה למינוי מומחה - הראומטולוגיה.....
801.....	12. דחיית בקשה למינוי מומחה בתחום הנזירוכירורגיה וכירורגיית פה ולסת.....
802.....	13. מינוי מומחים בתחום נזירולוגיה, אף אוזן גרון ועיניים.....
802.....	14. דחיית בקשה להוצאת חוות-דעת מומחה המתארת את פגיעות התובע.....
803.....	15. אין להציג קביעת ועדת המל"ל בפני המומחה.....

16.	פסילת חוות-דעת המומחה בתחום הראומטולוגיה לאור אי-הצגת כל המסמכים הרפואיים	803
17.	קבלת בקשה למינוי מומחה בתחום הכירורגיה והפסיכיאטריה	804
18.	דחיית בקשת ערעור על החלטת בית-המשפט - מינוי מומחה לסכרת ודחיית בקשות לסתור	805
19.	דחיית בקשת רשות ערעור על קביעת הנכות של המומחית	805
20.	דחיית בקשה למינוי מומחה פה ולסת במקום מומחה אף-אוזן-גרון	806
21.	ערעור על אי-הסכמה להוכיח מצב רפואי עובר לתאונה	807
22.	ערעור על החלטת מינוי מומחה להראומטולוגיה	808
23.	הצגת חוות-דעת המומחים למומחה העוזר	809
24.	מינוי מומחה נוסף אינו סותר את כוונת החוק	809
25.	קבלת בקשה למינוי מומחים רפואיים	811
26.	בקשה למינוי מומחים רפואיים בתחום פסיכיאטרית ילדים, כירורגיה פלסטית ילדים ושיקום	812
27.	קבלת בקשה למינוי מומחה בתחום הסכרת	813
28.	קבלת בקשה למינוי מומחה בתחום האנדוקרינולוגיה	813
29.	בקשה להשלמת החלטה בקשר למינוי מומחה	814
30.	ערעור על הסכמה להצגת מסמכי הוועדה הרפואית ומינוי מומחה	815
31.	קבלת בקשה למינוי מומחים בתחום הנפשי והאורתופדי	816
32.	קבלת בקשה למינוי מומחה לקביעת מצבו הרפואי של התובע בעבר	817
33.	בקשה למינוי מומחה בתחום הרפואי	817
34.	פגיעה בעמוד שדרה צווארי ומותני - דחיית בקשה להתיר שאלות הבהרה למומחה מטעם בית-המשפט בצירוף פרוטוקולי ועדות רפואיות מטעם המוסד לביטוח לאומי	818
35.	פגיעה לכאורה בעמוד השדרה - בקשה למינוי מומחה	818
36.	דחיית בקשה להבאת מומחה פסיכיאטר שמומחיותו ברפואת השינה	819
37.	קבלת בקשה למינוי מומחה בתחום הפסיכיאטריה	820
38.	מינוי מומחה בתחום האורתופדיה	820
39.	קבלת בקשה למינוי מומחה אורתופדי	820
40.	פסילת מומחים על-ידי התובע	821
41.	קבלת בקשת להבאת ראיות לסתור ודחיית בקשה להצגת חוות-דעת מומחה	822
42.	דחיית בקשה לאסור הבאת ראיות לסתור את החלטת ועדת הערר של המל"ל	822

43	קבלת ערעור להבאת ראיות לסתור את קביעת המל"ל	823
44	בקשה לערעור על אי-מתן היתר להבאת ראיות לסתור את קביעת	824
45	הוועדה הרפואית	824
45	קבלת בקשה להבאת ראיות לסתור - מינוי מומחים בתחום עיניים,	825
46	נוירולוגיה ופסיכיאטריה	825
46	דחיית בקשה להבאת ראיות לסתור	826
47	פגיעה בגפיים התחתונות על רקע מחלת סוכרת - בקשה להבאת	827
47	ראיות לסתור	827
48	בקשה להבאת ראיות לסתור	827
49	דחיית בקשה להבאת ראיות לסתור - כאבי ראש פוסט	828
49	חבלתיים	828
50	בקשה להבאת ראיות לסתור	829
51	בקשה למינוי מומחה	832
52	פטור מהגשת חוות-דעת רפואית	834
53	בקשה להבאת ראיות לסתור	838
54	בקשה לתיקון כתב התביעה על-ידי צירוף חוות-דעת נגדית	841
55	בקשת התובע לפטור אותו מתשלום חלקו בשכר-טרחתם של	842
55	המומחים הרפואיים בתחום האורתופדיה, הפסיכיאטריה	842
55	והנוירולוגיה, אשר עתידים להתמנות מטעם בית-המשפט לשם בחינת	842
55	מצבו הרפואי, וכפועל יוצא להשית את שכר הטרחה במלואו על כתפי	842
56	הנתבעות	842
56	בקשת התובע, באמצעות הוריו, לפטור אותו מהגשת חוות-דעת	842
56	רפואית בתחום הפסיכיאטריה ובתחום האורולוגיה, ולהורות על מינוי	842
56	מומחה מטעם בית-המשפט לבדיקת מצבו של התובע בתחומים	842
57	אלו	842
57	התובעת לא פעלה בהתאם להחלטת בית-המשפט, ולא הגישה חוות-	843
57	דעת רפואית במועד שנקבע לכך ואף לא הגישה בקשה להארכת מועד	843
57	ו/או כל בקשה אחרת מתאימה-אי לכך הורה בית-המשפט על מחיקת	843
58	התביעה	843
58	תקנה 87(ג) לתקנות החדשות לא באה לשנות מעיקרא המשטר	843
59	הדיוני הקודם שנהג, אלא ביקשה אך לחדד ו"לעשות סדר"	843
59	בקשה להוצאת חוות-דעת שצורפה לתצהיר	843
60	בקשת הנתבעת 2 לסילוקה של התביעה כנגדה על-הסף מן הטעם	844
60	של היעדר צירוף חוות-דעת רפואית לכתב התביעה לצורך הוכחת "עניין	844
60	שברפואה"	844
61	בקשה לפטור מהגשת חוות-דעת רפואית בתחום הנפשי	845

62. תובע הנסמך על חוות-דעת רפואית בכתב התביעה, מציג חזית דיון בעניינים של רפואה על-פיה מתנהל ההליך. כל שינוי לאחר מכן, אמור לקבל את אישורו של בית-המשפט ואישור כזה יתקבל רק במקום שהדבר מוצדק ונדרש. לתובע אין את הזכות להגיש חוות-דעת חלופיות כרצונו, גם אם הגיע למסקנה שחוות-דעת אחרת תשרת טוב יותר את עניינו..... 845.

63. בהתאם לתקנה 87(ט) לתקנות החדשות רשאי בעל דין להגיש חוות-דעת נוספת, בכפוף לקבלת אישור בית-המשפט. במקרה הנדון לא היה איפוא מקום להגשת חוות-הדעת המשלימה הנוספת מטעם התובעים, בטרם התבקש וניתן אישור בית-המשפט להגשתה..... 846.

64. בהתאם לתקנה 87(ב) לתקנות החדשות "בית-המשפט רשאי, אם מצא הצדקה לכך, לפטור בעל דין מצירוף חוות-דעת בעניין שברפואה לכתב הטענות או לדחות את מועד הגשתה...". ניתן לסבור שבתקנות החדשות קיימת גמישות רבה יותר לגבי האפשרות להפעיל את הסמכות לפטור מהגשת חוות-דעת, שכן אין צורך עוד "בטעמים מיוחדים שירשמו" כנדרש בתקנה 127 לתקנות הישנות..... 846.

65. בכל הקשור לרכיב בהחלטה קמא, שהשית את תשלום שכר-טרוחת המומחה החלופי על שני הצדדים שווה בשווה - אף ברכיב זה בית-המשפט לא ראה מקום להתערב, מאחר שמדובר בהחלטה דיונית באופייה, בה ערכאת הערעור ממעטת להתערב..... 846.

66. אי-פסילת חוות-דעת מומחה..... 849.

67. דחיית בקשה להגשת חוות-דעת נוספת..... 852.

68. בקשה לפסילת חוות-דעת מומחה..... 852.

69. פסילת חוות-דעת..... 861.